

Szymanski

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436
Telefax: 29-40-89

BS/194/60/91

SPÓŁECZNA APROBATA KLUCZOWYCH INSTYTUCJI,
ORGANIZACJI ORAZ OSOBISTOŚCI ŻYCIA SPÓŁECZNO-POLITYCZNEGO

Komunikat z badań

Warszawa, maj 1991 r.

Instytucje i organizacje

Odnotowana w kwietniu '91 poprawa nastrojów społecznych oraz wzrost notowań kluczowych instytucji i organizacji życia społeczno-politycznego okazały się krótkotrwałe. Majowy sondaż¹ wykazał, że w opiniach o pracy większości z nich następuje powrót do tendencji spadkowej (tab. 1 i 2, rys. 1 i 2).

Tabela 1

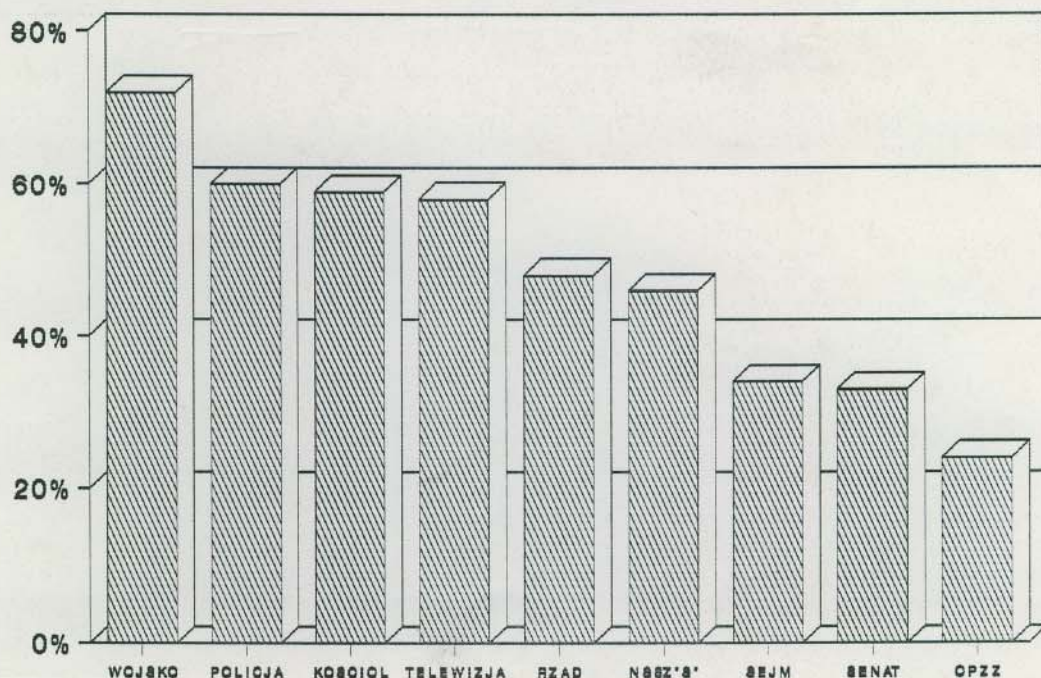
w procentach

Oceniane instytucje i organizacje	Ocena działalności według terminów badań:											Różnica między IV '91 a V '91
	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91	II'91	III'91	IV'91	V'91	
zgodna z interesami społecznymi												
Wojsko	55	57	56	58	57	59	68	62	62	67	72	+5
Policja	.	.	.	47	49	43	59	52	53	54	60	+4
Kościół	79	75	76	73	72	71	72	65	58	59	59	0
Telewizja	59	61	60	65	66	67	64	62	54	56	58	+2
Rząd	62	61	56	58	56	55	47	47	48	57	48	-9
NSZZ"S"	59	56	54	50	52	48	55	38	37	42	46	+4
Sejm	63	62	59	58	57	52	61	39	34	41	34	-7
Senat	62	60	59	58	51	48	56	39	34	39	33	-6
OPZZ	32	29	28	30	25	26	27	22	22	25	24	-1
niezgodna z interesami społecznymi												
OPZZ	32	40	42	36	36	36	36	42	46	42	60	+18
Senat	18	21	22	24	29	34	23	38	46	41	55	+14
Sejm	19	21	25	26	26	31	21	40	49	43	52	+9
NSZZ"S"	21	26	26	28	24	27	22	32	38	37	43	+6
Rząd	19	22	29	29	26	29	17	21	31	24	41	+17
Kościół	12	16	14	17	18	19	16	24	30	31	36	+5
Telewizja	24	27	24	20	19	19	19	24	28	31	35	+4
Policja	.	.	.	31	31	37	25	30	29	30	30	0
Wojsko	12	14	12	13	13	11	8	13	13	10	13	+3
Uwaga. Instytucje i organizacje zostały uszeregowane według wielkości wskazań w maju 1991 r. Procenty nie sumują się do 100, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "trudno powiedzieć".												

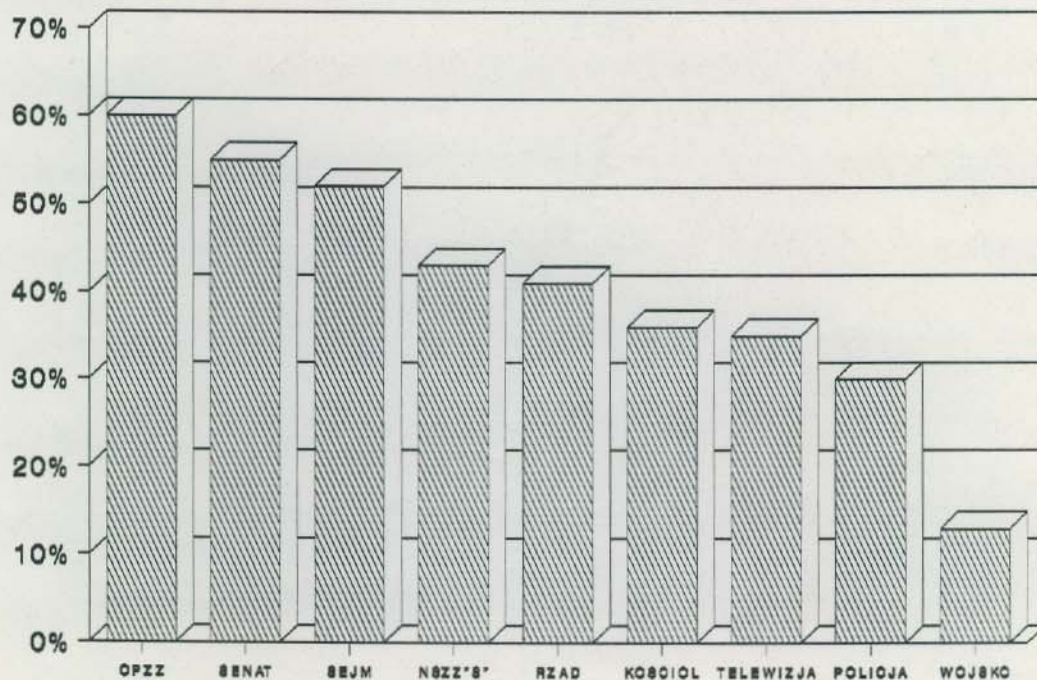
¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia (16)" przeprowadzono w dniach 18-21 maja 1991 r. na 1000-osobowej reprezentatywnej próbie losowej (ważonej) dorosłej ludności kraju.

Tabela 2. Ranking instytucji i organizacji (dane w procentach)

Aprobata	Dezaprobata	Brak oceny	Aprobata "netto"		
			w V '91	zmiana w porównaniu z IV '91	
1. Wojsko 72	OPZZ 60	OPZZ 16	Wojsko 59	+2	
2. Policja 60	Senat 55	Wojsko 14	Policja 30	+6	
3. Kościół 59	Sejm 52	Sejm 13	Kościół 23	-5	
4. Telewizja 58	NSZZ"S" 43	Senat 11	Telewizja 23	-2	
5. Rząd 48	Rząd 41	Rząd 10	Rząd 7	-26	
6. NSZZ"S" 46	Kościół 36	NSZZ"S" 10	NSZZ"S" 3	-2	
7. Sejm 34	Telewizja 35	Policja 8	Sejm -18	-16	
8. Senat 33	Policja 30	Telewizja 7	Senat -22	-20	
9. OPZZ 24	Wojsko 13	Kościół 4	OPZZ -36	-19	

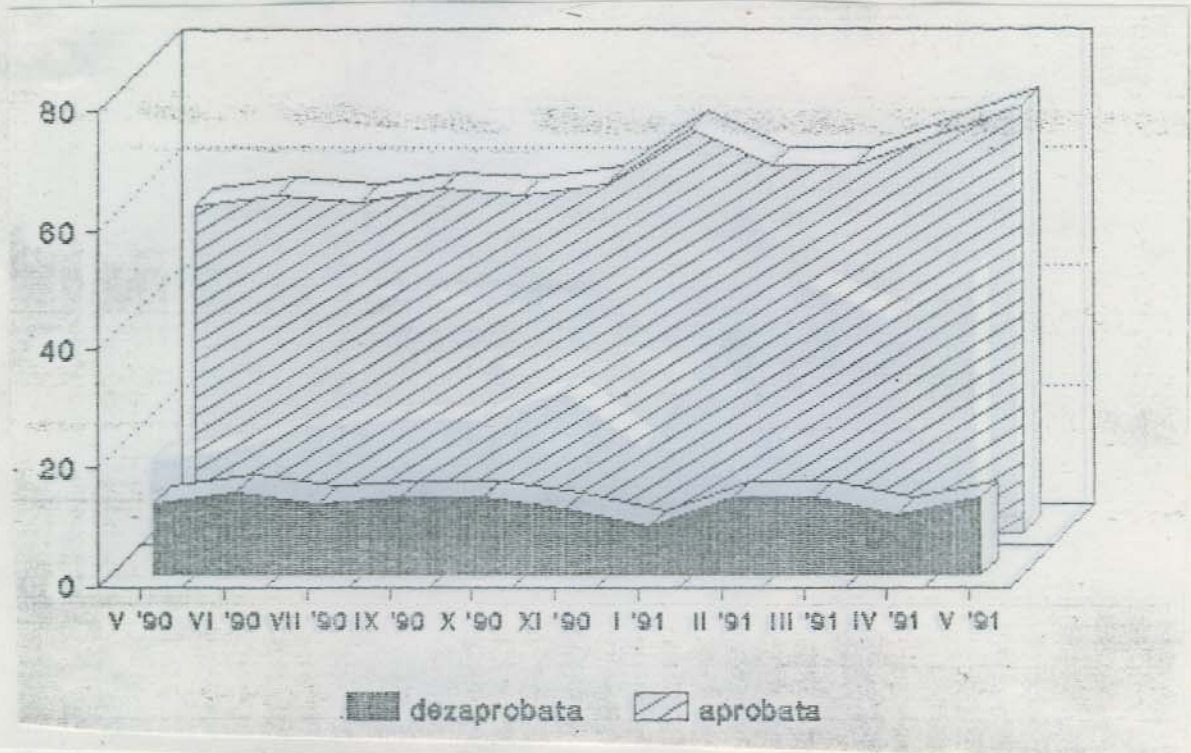
Rys. 1. Aprobata działalności instytucji i organizacji w maju '91

Rys. 2. Dezaprobata działalności instytucji i organizacji w maju '91

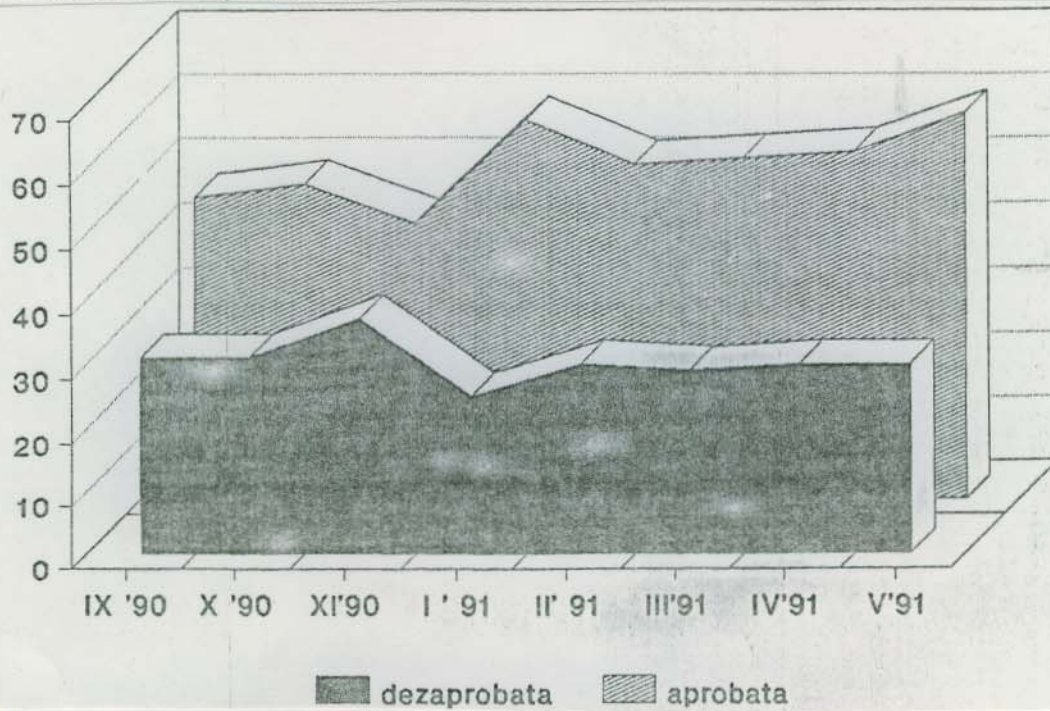
Najwyżej ocenianą instytucją pozostaje nadal wojsko aprobowane przez 72% ankietowanych; przeciwnego zdania jest 13%. W rezultacie aprobata "netto"² wynosi 59 punktów procentowych. Społeczne notowania wojska wykazują stałą tendencję wzrostową od początku roku (rys. 3). W marcu wojsko zdystansowało Kościół i od tego czasu zajmuje pierwsze miejsce w rankingu ocenianych instytucji i organizacji.

² Aprobata "netto" - różnica pomiędzy ocenami pozytywnymi a negatywnymi.

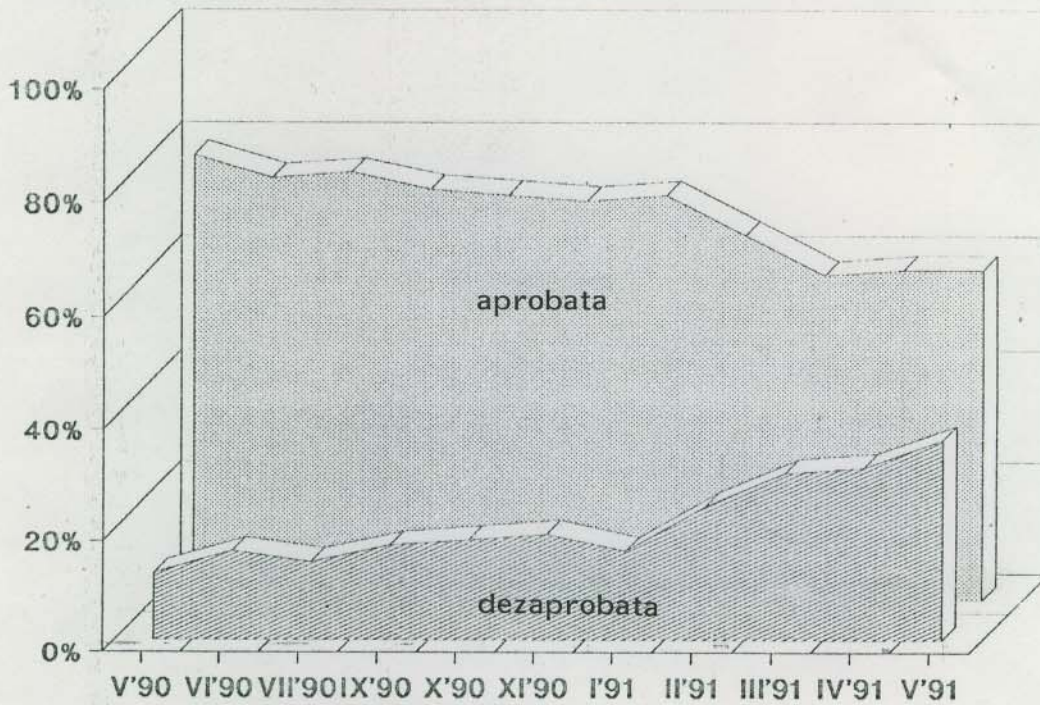
Rys. 3. Ocena działalności wojska

Na drugiej pozycji, po raz pierwszy, znalazła się policja państwowa (60% ocen pozytywnych i 30% - negatywnych). Aprobata "netto" policji jest jednak dwukrotnie niższa niż wojska i świadczy o dużej różnicy w ocenach między tymi instytucjami (rys. 4).

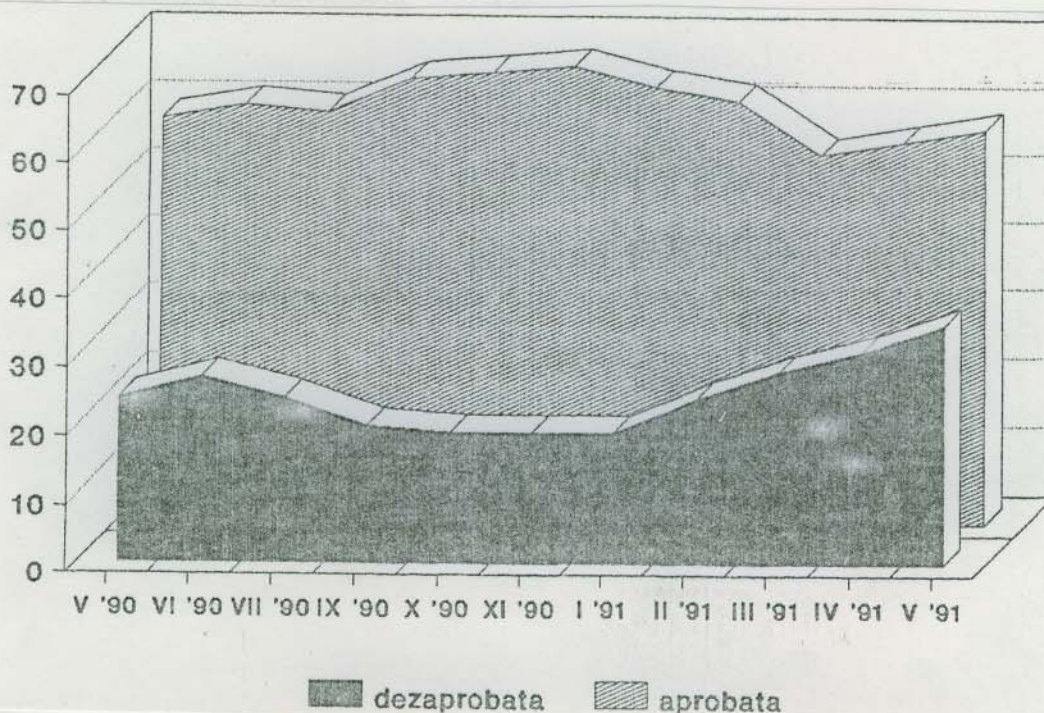

Rys. 4. Ocena działalności policji państwowej

Kolejne miejsce zajmuje Kościół, który ma podobne notowania jak telewizja (odpowiednio 59 i 58% ocen pozytywnych oraz 36 i 35% - negatywnych). W ostatnim miesiącu obu tym instytucjom przybyło dalszych kilka (5, 4%) ocen dezaprobujących i tym samym ich aprobaty "netto" nieznacznie zmalała (do 23 punktów w obu przypadkach) i wykazuje tendencję dalszego zmniejszania się (rys. 5 i 6). W przypadku Kościoła można nawet mówić o stałej tendencji spadkowej, bowiem systematycznie, od dwunastu miesięcy, zmniejsza się zbiorowość ankietowanych aprobujących jego działalność, rośnie zaś dezaprobujących.

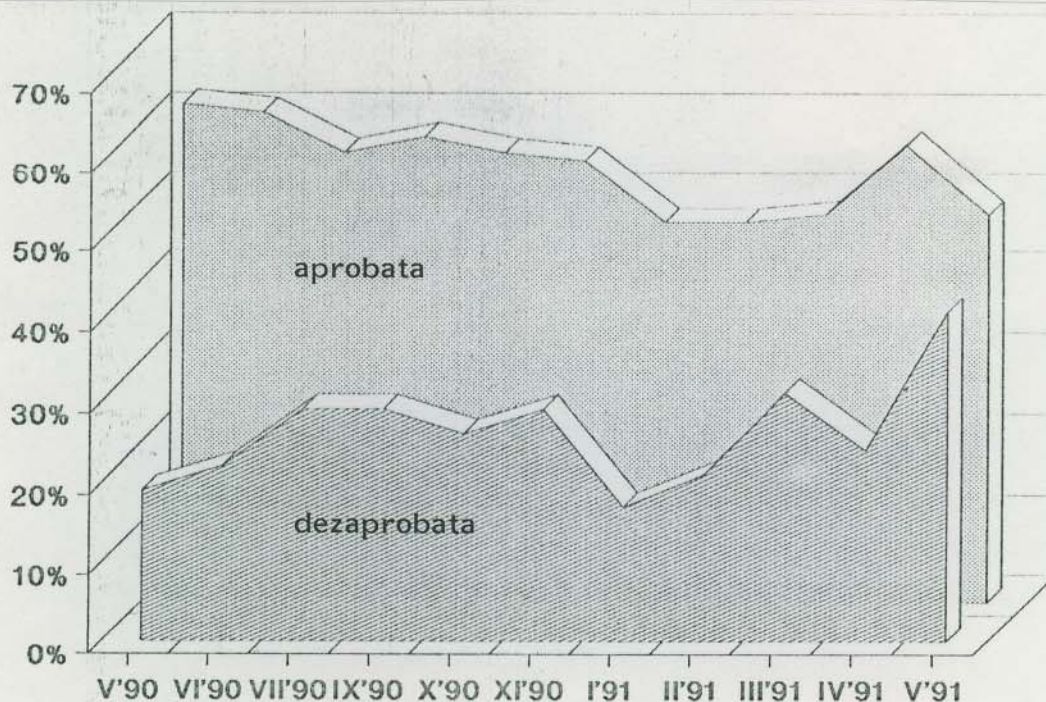

Rys. 5. Ocena działalności Kościoła

Rys. 6. Ocena działalności telewizji

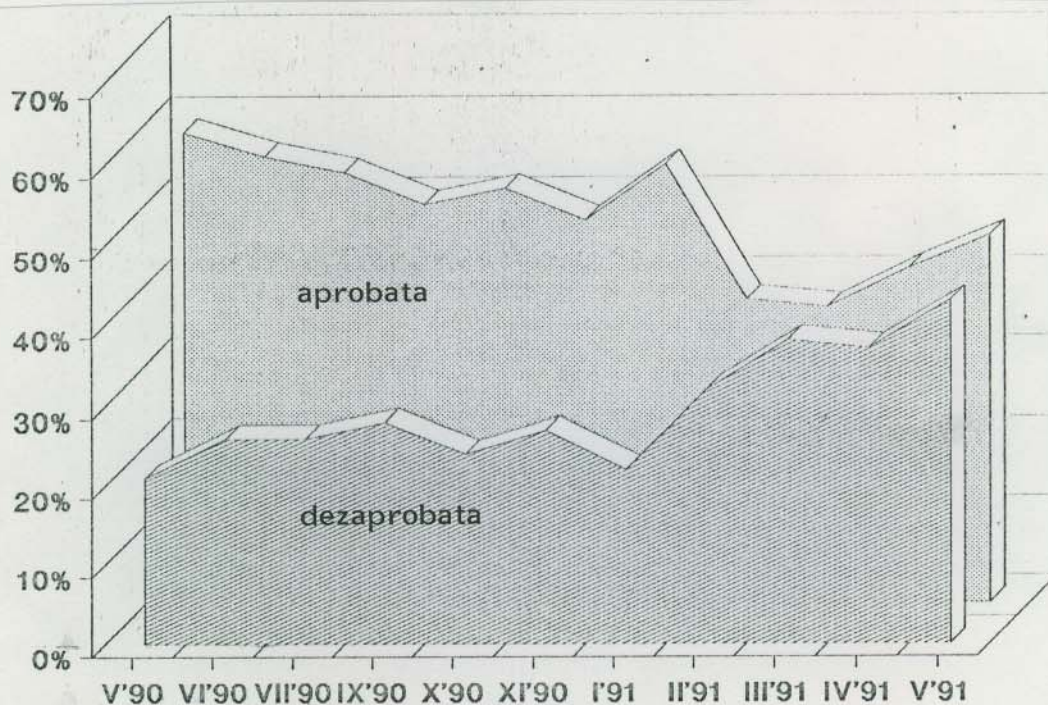
Środkowe miejsce wśród dziewięciu ocenianych instytucji zajmuje Rada Ministrów. Spotyka się ona tak samo często z akceptacją (48%), jak i negacją (41%), co daje zaledwie 7-punktową aprobatę "netto". Przed miesiącem notowania były bardziej korzystne: 57% pozytywnych ocen i 24% - negatywnych. Okazały się jednak one chwilowe i w ciągu jednego miesiąca liczba respondentów aprobujących rząd zmniejszyła się o 9% i jednocześnie wzrosła o 17% - dezaprobujących. Stanowi to największy (26%), w porównaniu z innymi instytucjami spadek aprobaty. Wskutek tego, społeczne notowania rządu znalazły się na poziomie odnotowanym w momencie jego powołania z tym, że obecnie ma on dwukrotnie większe grono dezaprobujących jego działalność. Ogólnie należy stwierdzić, że społeczne oceny gabinetu J.K.Bieleckiego nigdy nie były wyższe od notowań poprzedniej ekipy rządowej, a w ubiegłym miesiącu znalazły się zaledwie na poziomie października - listopada ubiegłego roku, ostatnich miesięcy działalności rządu T.Mazowieckiego (rys. 7). Potwierdza to silny związek ocen kluczowych instytucji państwa ze stanem nastrojów społecznych³.

Rys. 7. Ocena działalności rządu

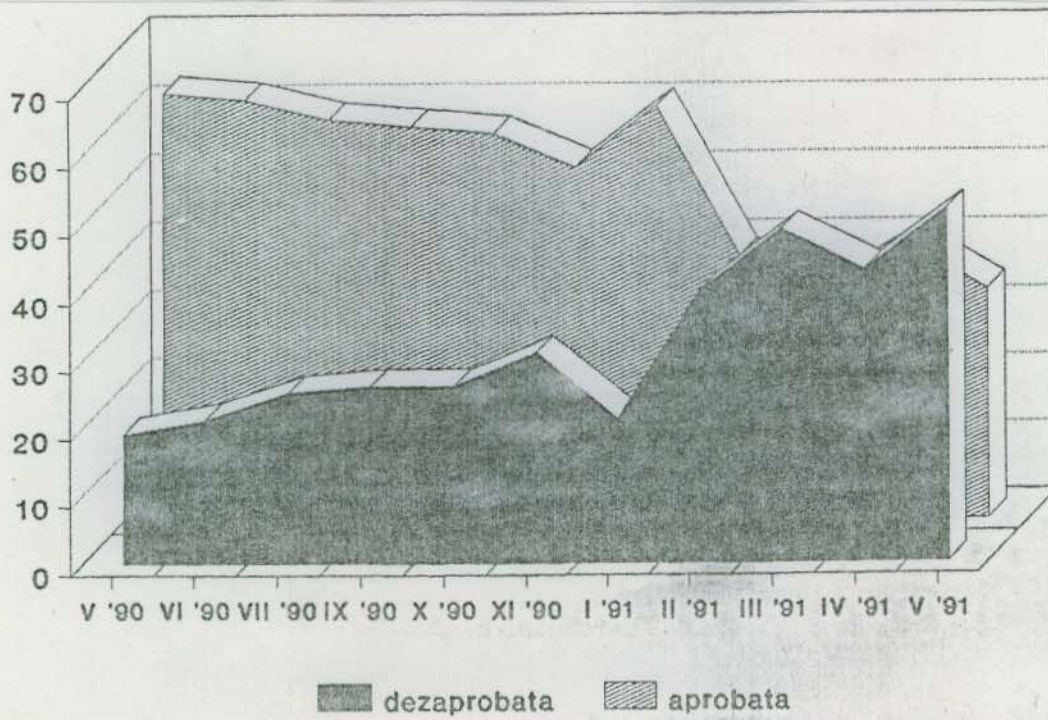
³ Zobacz "Nastroje społeczne w maju '91", komunikat z badań CBOS, maj 1991 r.

Działalność NSZZ "Solidarność" jest podobnie przyjmowana jak praca rządu: 46% ocen aprobujących i 43% dezaprobujących. Daje to nieznaczną (3-punktową) przewagę akceptacji nad negacją i lokuje związek wśród organizacji kontrowersyjnie postrzeganych. Warto zwrócić uwagę, że powyższe zróżnicowanie opinii nie jest czymś nowym i utrzymuje się na prawie takim samym poziomie od lutego bieżącego roku (rys. 8). Od tego też czasu prawie systematycznie powiększa się odsetek negatywnych opinii przy jednoczesnym zmniejszaniu się odpowiedzi "trudno powiedzieć" (np. w kwietniu br. było 21% takich odpowiedzi, a w maju już tylko - 10%), co powoduje, że ogólna ocena jest już od kilku miesięcy na pograniczu aprobaty - dezaprobaty.

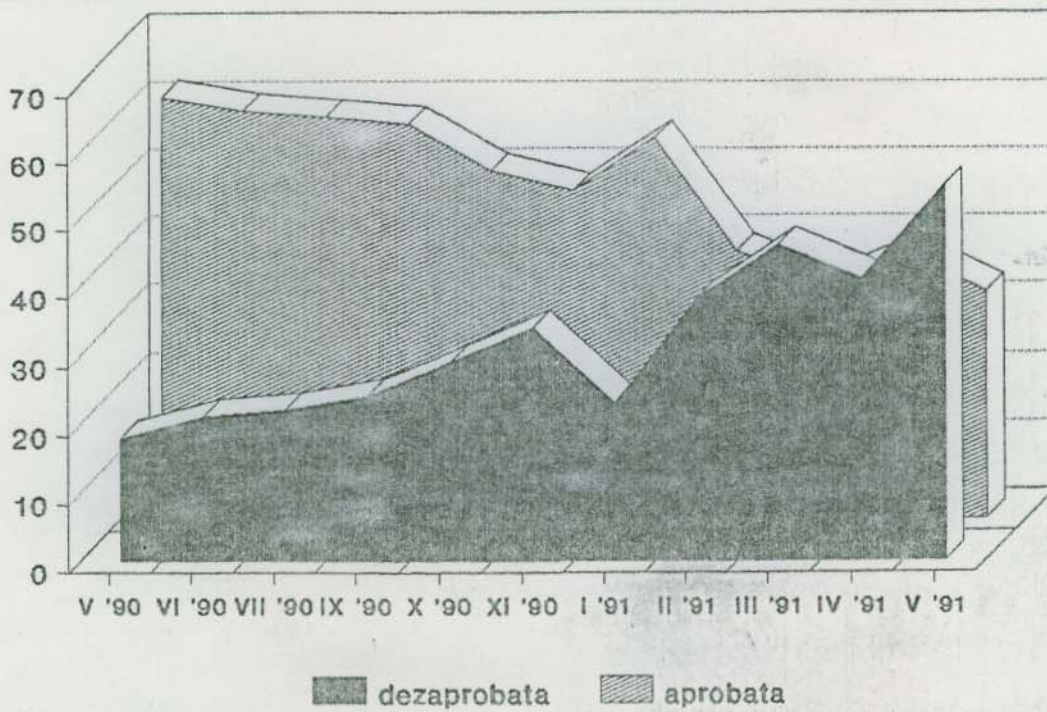

Rys. 8. Ocena działalności "Solidarności"

Na przedostatnim miejscu rankingowej listy instytucji i organizacji plasuje się Sejm i Senat. Ponad połowa ankietowanych uważa ich działalność za niezgodną z interesami społecznymi, a dobre zdanie ma co trzeci respondent. W rezultacie dominują oceny negatywne (odpowiednio o 18 i 22%). Przewaga dezaprobaty nad aprobatą datuje się od lutego bieżącego roku, a majowy sondaż potwierdził tę tendencję (rys. 9 i 10).

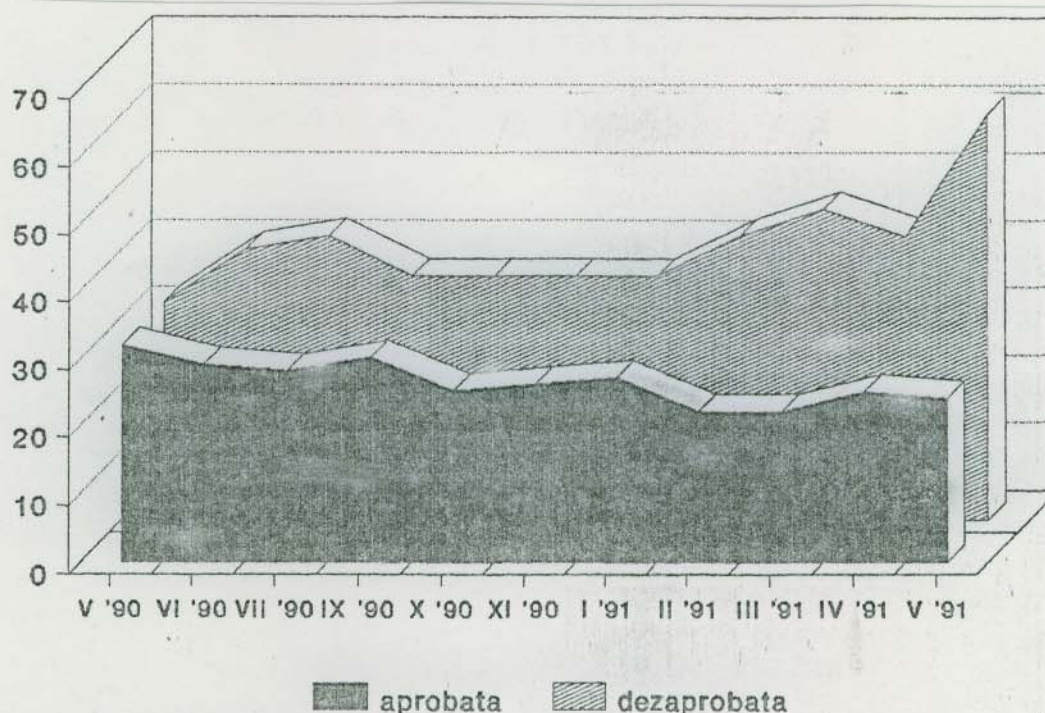

Rys. 9. Ocena działalności Sejmu

Rys. 10. Ocena działalności Senatu

Na ostatniej pozycji rankingowej listy znajduje się niezmiennie OPZZ z jednoczesną dominacją społecznej dezaprobaty jego działalności (60% wskazań). Związki zawodowe skupione w tej organizacji nie znajdowały aprobaty społecznej od dłuższego już czasu. Systematycznie rosła liczba respondentów oceniających działalność jako niezgodną z interesami społecznymi (rys. 11). Należy jednak zwrócić uwagę, na stosunkowo stabilny odsetek ankietowanych korzystnie oceniających związek (około 25%) z jednej strony, z drugiej zaś - na utrzymującą się⁴ jeszcze do majowego pomiaru, znaczną liczbę respondentów uchylających się od oceny związku (około 30%).

Rys. 11. Ocena działalności OPZZ

Osobistości życia społeczno-politycznego

Podobne zmiany jak przy ocenie instytucji i organizacji odnotowano w odniesieniu do osobistości życia społeczno-politycznego (tab. 3 i 4, rys. 12 i 13).

⁴ Zob. "Społeczna ocena działalności instytucji i organizacji życia politycznego", komunikat z badań CBOS, Warszawa, styczeń 1991 r.

Tabela 3

w procentach

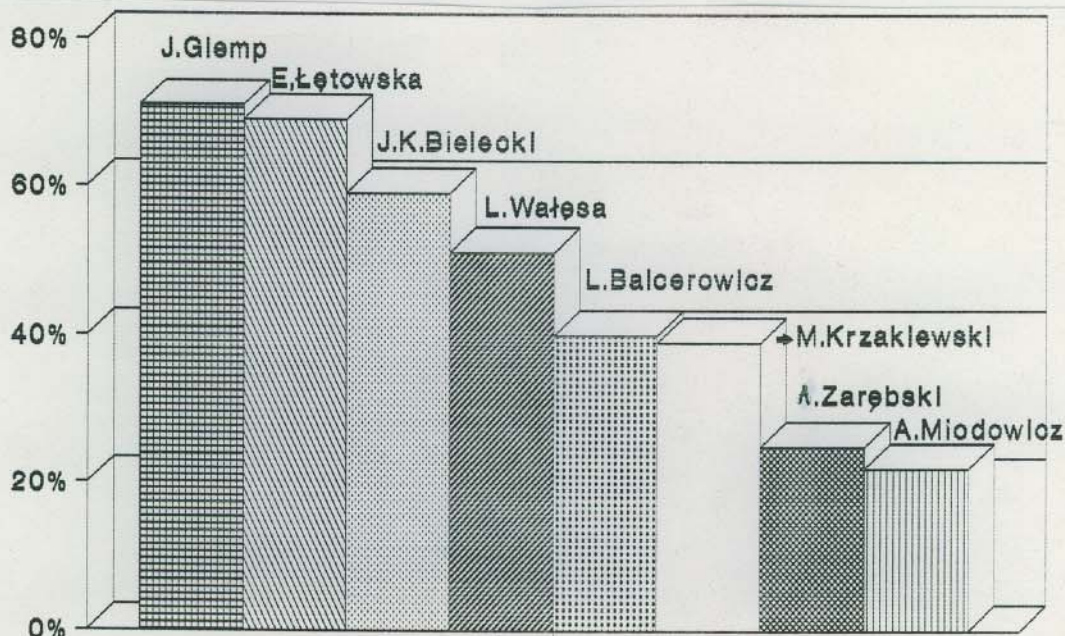
Oceniane osobistości życia politycznego	Ocena działalności według terminów badań:										Różnica między IV '91 a V '91
	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91	II'91	IV'91	V'91	
zgodne z interesami społecznymi											
L. Wałęsa	64	62	62	62	60	62	60	53	70	51	-19
J.K. Bielecki	34	43	67	59	-8
L. Balcerowicz	47	52	45	54	53	55	48	39	49	40	-9
A. Miodowicz	27	27	24	24	21	20	22	15	22	22	0
niezgodna z interesami społecznymi											
L. Wałęsa	21	24	23	25	25	24	10	15	19	41	+22
J.K. Bielecki	4	11	15	29	+14
L. Balcerowicz	32	30	35	28	25	27	28	38	36	50	+24
A. Miodowicz	38	49	50	46	45	45	42	48	43	59	+16

Uwaga. Procenty nie sumują się do 100, ponieważ nie uwzględniono odpowiedzi "trudno powiedzieć", w marcu '91 brak pomiaru porównywalnego z poprzednimi badaniami.

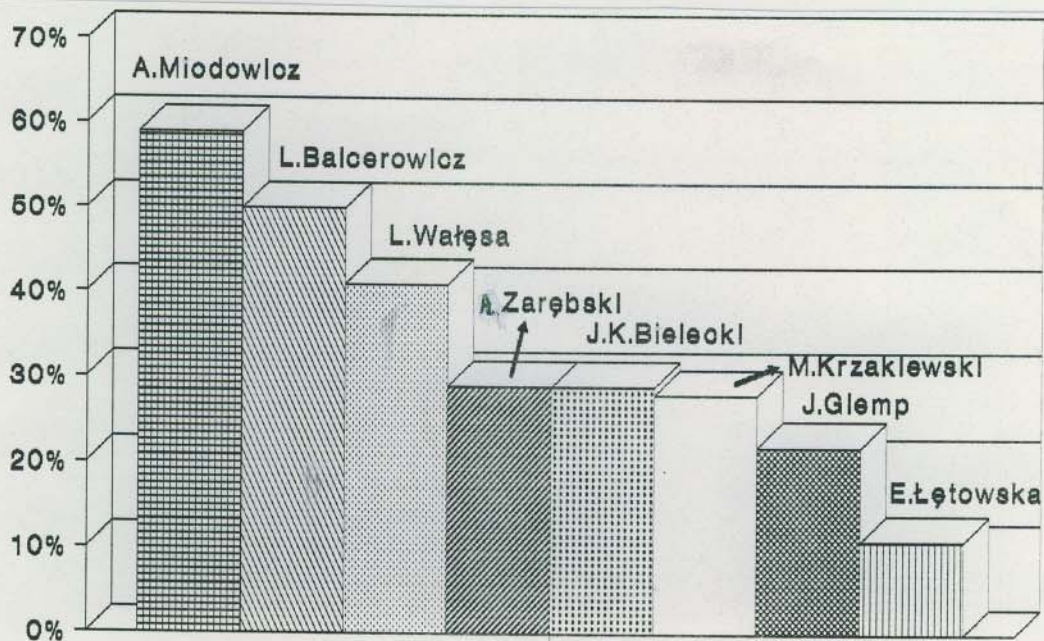
Tabela 4. Ranking osobistości życia politycznego (dane w procentach)

Aprobata	Dezaprobata	Brak oceny	Aprobata "netto"	
			w V '91	zmiana w porównaniu z IV '91
J. Glemp 71	A. Miodowicz 59	A. Zarębski 45	E. Łętowska 58	+12*
E. Łętowska 69	L. Balcerowicz 50	M. Krzaklewski 33	J. Glemp 49	-39*
J.K. Bielecki 59	L. Wałęsa 41	E. Łętowska 20	J.K. Bielecki 30	-22
L. Wałęsa 51	A. Zarębski 29	A. Miodowicz 18	M. Krzaklewski 11	-3
L. Balcerowicz 40	J.K. Bielecki 29	J.K. Bielecki 11	L. Wałęsa 10	-41
M. Krzaklewski 39	M. Krzaklewski 28	L. Balcerowicz 9	A. Zarębski -4	.
A. Zarębski 25	J. Glemp 22	L. Wałęsa 7	L. Balcerowicz -10	-23
A. Miodowicz 22	E. Łętowska 11	J. Glemp 7	A. Miodowicz -37	-16

* brak pomiaru w ubiegłym miesiącu, dlatego porównano ze styczniem '91 i lutym '90;
 . brak pomiaru

Rys. 12. Aprobata działalności osobistości życia społeczno-politycznego w maju '91

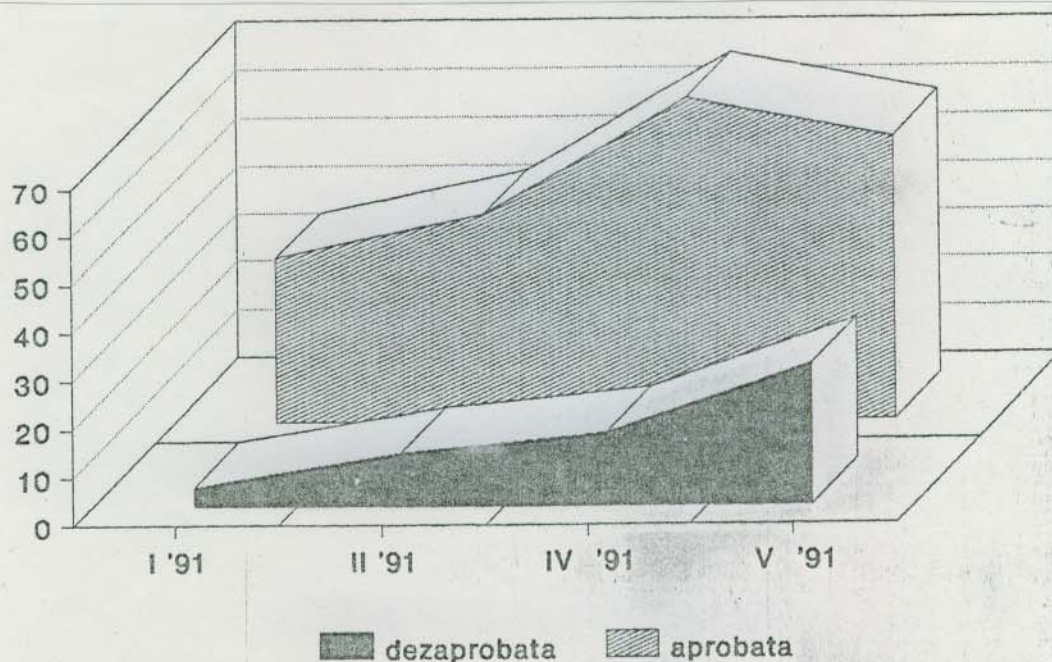

Rys. 13. Dezaprobata działalności osobistości życia społeczno-politycznego w maju '91

Najlepiej ocenianą spośród ośmiu osobistości jest Rzecznik Praw Obywatelskich prof. Ewa Łętowska (około 70% ocen aprobujących). W porównaniu ze styczniem bieżącego roku jej działalność staje się coraz bardziej znana (w styczniu '91 odpowiedzi "trudno powiedzieć" było 38%, a w maju '91 - 20%) i spotyka się z rosnącą aprobatą społeczną (odpowiednio 53% i 69%).

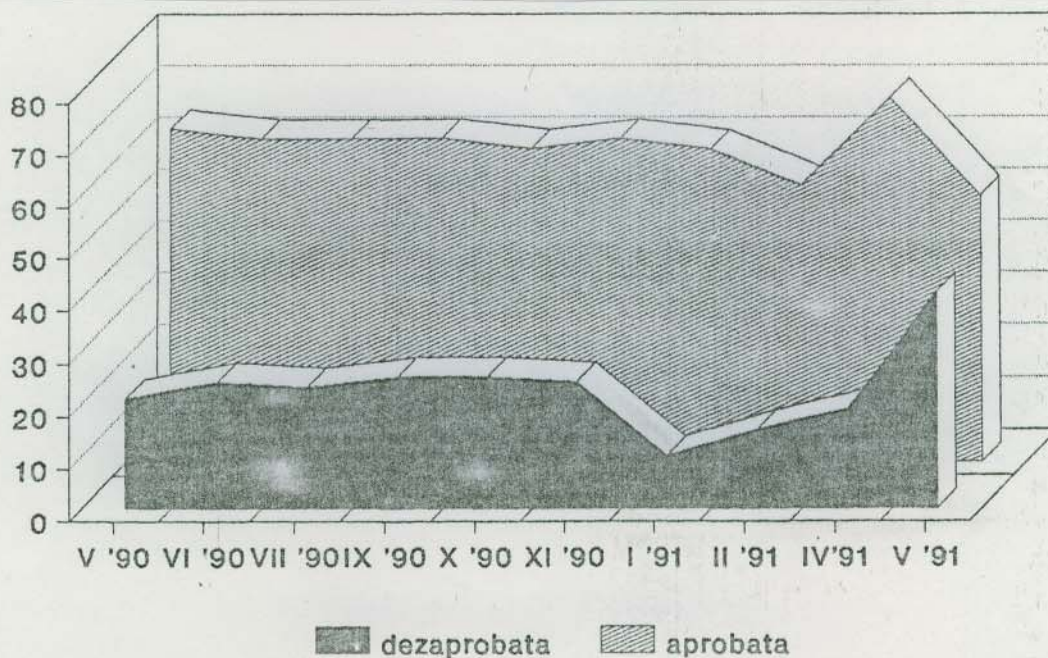
Podobnie wysokie notowania ma Prymas Polski kardynał Józef Glemp - aczkolwiek spadek aprobaty w okresie minionego roku jest wyraźny (lutym '90 - 88%, maj '91 - 71%).

Trzecie miejsce w rankingu osobistości życia politycznego zajmuje premier J.K.Bielecki (59% aprobujących odpowiedzi i 29% - dezaprobujących). W porównaniu z poprzednim miesiącem, akceptacja "netto" działalności premiera zmniejszyła się prawie o tyle samo, co kierowanego przez niego gabinetu i wynosi 30 punktów procentowych (rys. 14).

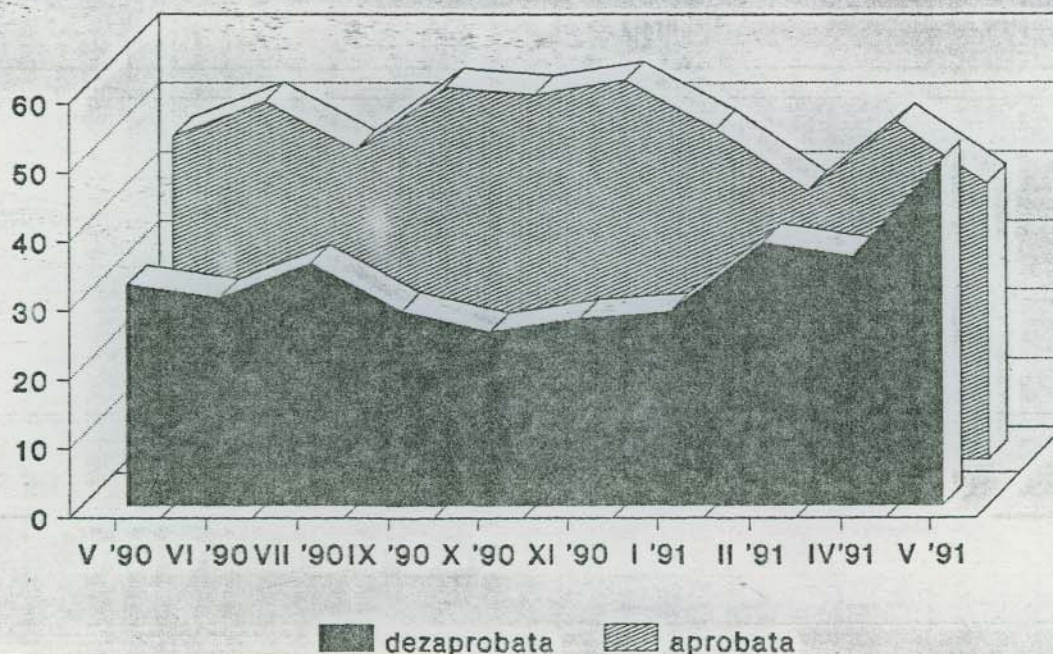
Rys. 14. Ocena działalności premiera J.K.Bieleckiego

Podobnie jak premiera ocenia się działalność prezydenta Lecha Wałęsy z tym, że jego osoba jest przyjmowana bardziej kontrowersyjnie: 51% wskazań aprobujących i 41% - dezaprobujących. W rezultacie daje to 10-punktową aprobatę "netto". W porównaniu z ubiegłym miesiącem, kiedy to Lech Wałęsa uzyskał najwyższe oceny swojej pracy za ostatnie dwanaście miesięcy, zmniejszyła się liczba ocen aprobujących (o 19%), przybyło dezaprobujących (o 22%), co spowodowało utratę 41 punktów w aprobacie "netto" (rys. 15).

Rys. 15. Ocena działalności prezydenta Lecha Wałęsy

Działalność wicepremiera Leszka Balcerowicza nadal oceniana jest bardzo kontrowersyjnie. Pozytywnie ocenia ją 40% ankietowanych, a 50% - negatywnie, co powoduje 10-punktową przewagę dezaprobaty nad aprobatą. Tak krytyczne oceny wicepremiera odnotowano po raz pierwszy. Do ostatniego pomiaru notowania były stosunkowo stabilne (rys. 16).

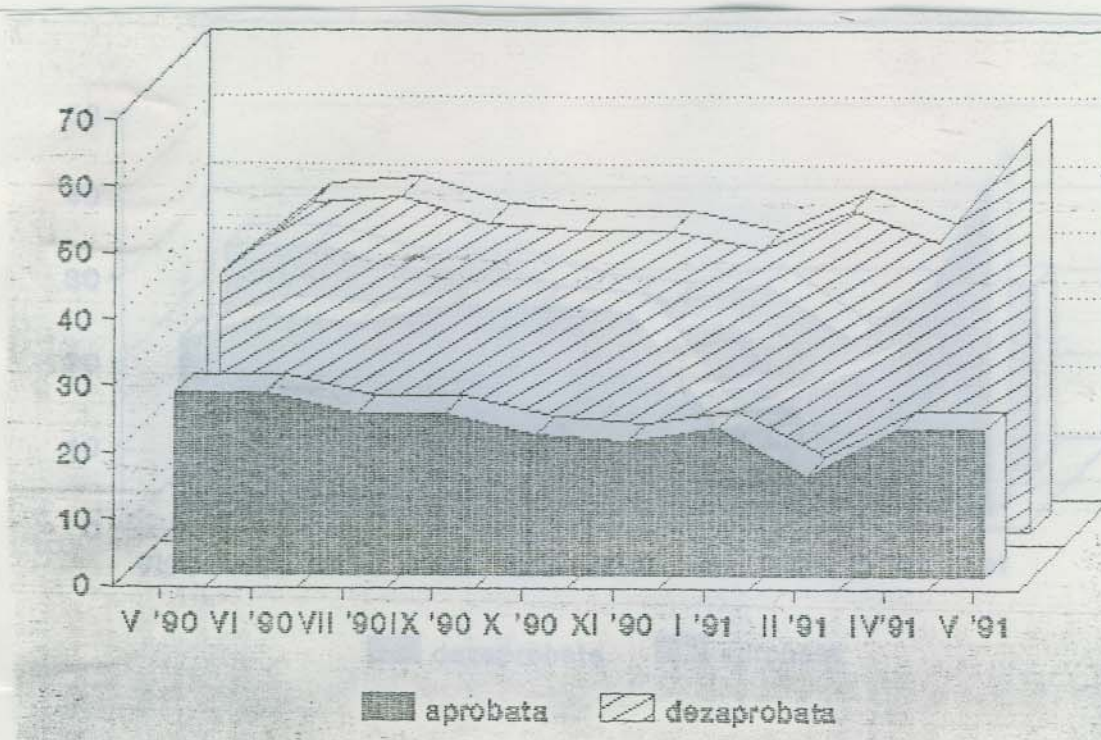

Rys. 16. Ocena działalności wicepremiera Leszka Balcerowicza

Przewodniczący NSZZ "Solidarność" Marian Krzaklewski staje się coraz bardziej znanym działaczem związkowym. W ciągu miesiąca, z mało znanej szerszej opinii polityka (61% odpowiedzi "trudno powiedzieć" w kwietniu '91) zyskał swoją działalnością akceptację prawie 40% ankietowanych, przy jednoczesnym zmniejszeniu się braku ocen do 33%. W aprobacie "netto" uzyskał taki sam poziom notowań jak prezydent Lech Wałęsa.

Rzecznik prasowy rządu Andrzej Zarębski jest mało znaną osobistością. Prawie połowa ankietowanych udzieliła odpowiedzi "trudno powiedzieć", a pozostali częściej odnoszą się do jego działalności z dezaprobatą niż z aprobatą.

Ostatnią pozycję w rankingu osobistości zajmuje przewodniczący OPZZ Alfred Miodowicz. Jego działalność, jak i całego związku, jest jednoznacznie oceniana negatywnie (59% odpowiedzi dezaprobujących). W porównaniu z poprzednim miesiącem, nastąpił dalszy przyrost krytycznych ocen (o 16%) przy takim samym poziomie aprobaty (22%), który utrzymuje się na tym samym poziomie od dłuższego czasu (rys. 17).

Rys. 17. Ocena działalności przewodniczącego OPZZ Alfreda Miodowicza

* * *

Majowy pomiar społecznej aprobaty wykazał symptomatyczny spadek notowań większości kluczowych instytucji, organizacji i osobistości życia publicznego. Kwietniowa wyżka ocen okazała się przejściowa (tab. 5).

Obserwujemy zatem zjawisko narastającego kryzysu zaufania wobec głównych filarów nowego ładu politycznego, co zdecydowanie osłabia ich możliwości negocjacyjne w sytuacji wzrostu napięć i konfliktów społecznych.

Tabela 5

w procentach

Oceniane instytucje, organizacje, politycy		Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Czy, Pana(i) zdaniem, działalność ... dobrze służy społeczeństwu i jego zgodna z jego interesami?"				
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powie- dzieć
Wojsko	V 91	15,8	56,3	10,2	3,1	14,1
	IV 91	13,1	53,5	8,4	1,7	23,2
Kościół	V 91	21,3	38,2	24,5	11,8	3,7
	IV 91	18,3	40,5	21,8	9,1	10,2
Rząd	V 91	4,8	43,6	34,0	6,9	10,1
	IV 91	6,8	50,1	20,6	3,9	18,5
Telewizja	V 91	7,2	50,7	28,3	6,7	6,7
	IV 91	7,1	48,8	23,8	6,9	13,3
Policja	V 91	9,0	51,6	24,8	5,7	8,5
	IV 91	8,4	46,0	22,3	7,6	15,6
NSZZ "S"	V 91	8,7	37,3	32,3	11,1	10,0
	IV 91	6,5	35,4	27,3	10,0	20,7
Sejm	V 91	3,0	31,1	37,3	14,8	13,1
	IV 91	4,7	36,5	32,7	10,4	15,7
Senat	V 91	3,9	29,4	36,1	18,6	11,5
	IV 91	4,8	34,4	29,6	11,9	19,3
OPZZ	V 91	1,8	21,8	39,2	20,4	16,2
	IV 91	1,6	23,1	23,4	18,3	33,5
L. Wałęsa	V 91	12,7	38,3	27,3	14,0	7,0
	IV 91	20,8	49,4	13,0	6,5	10,0
J. K. Bielecki	V 91	12,8	46,2	23,6	5,2	11,5
	IV 91	20,0	47,5	10,5	4,6	17,2
L. Balcerowicz	V 91	10,6	29,4	33,6	16,2	9,4
	IV 91	14,3	34,8	22,6	13,3	14,9
J. Glemp	V 91	24,6	46,6	16,6	5,1	6,7
	II 90*	48,3	40,1	3,7	1,1	6,7
M. Krzaklewski	V 91	7,4	31,2	22,5	5,2	33,0
	IV 91	4,6	26,0	5,2	2,4	61,7
A. Miodowicz	V 91	2,1	20,0	34,8	24,2	18,3
	IV 91	2,5	19,3	19,5	23,6	35,0
E. Łętowska	V 91	28,8	40,1	8,2	2,8	19,6
	I 91*	14,5	38,8	6,3	1,3	38,5
A. Zarębski	V 91	3,2	22,3	23,1	5,9	44,8
	IV 91
. brak pomiaru;						
* w kwietniu brak pomiaru; dla porównania podano rozkład odpowiedzi z lutego 90 oraz ze stycznia 91 r.						